

Јулијана Ј. Вучо
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Стручни рад

Проф. др Јулка Поповић Савић – прича о испреплетаним судбинама¹

У раду се описује животни и професионални пут проф. др Јулке Поповић, рођене Савић (Тибинген 1901 – Београд 1985). Приповеда се о сусрету њених родитеља у Цириху, рођењу у мешовитом браку, вишекултурном и вишејезичном миљеу одрастања и школовања, специјализацији из фтизиологије, тешким ратним данима и професионалним остварењима и делима једне од првих жена наставника на Медицинском факултету Универзитета у Београду.²

Кључне речи: Јулка Поповић, Медицински факултет у Београду, фтизиологија, Универзитет у Београду

„Госпођица Савићева“, „госпођа Поповић“, „докторка“, „професорка“, „Јулка“, „мама“, „кевица“, „баба“, „бабица“, бака, „мама-Јулка“ књига њеног живота тече пред мојим очима.

Живе су слике динамичних догађања у родној, породичној кући у Катанићевој улици у Београду, са летовања на Бледу у Словенији или у Мошћеничкој Драги у Истри. Моја сећања потичу у највећој мери из времена када већ није ишла редовно на посао, тако да је памтим у кући, у уредним кућним хаљинама, складних боја, са увек сређеном косом која се једном недељно уређивала у оближњем фризерају. Увек тиха, увек мирна, повучена у себе,

¹ Рад је изложен на научном скупу Шта је *Књиженство?*, 16. и 17. октобра 2015. на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

² Овај рад израђен је у оквиру пројекта „Динамика структура српског језика“, 178014, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

наизглед одсутна, али увек присутна бдела је над нама, бринула о нама. Дуго сам мислила да је „Фрау Зорге“ једноставно њен надимак, а тек касније сам разумела да су је тако њена деца у шали назвала, јер је увек била забринута. Тек много касније ћу дознати и схватити оправдане разлоге за бригу. Сећам се и посебних дана када је облачила своју нежну, белу свилену блузу са тегет цветићима и тегет костим и журним, одлучним кораком, опет замишљена, одлазила на клинику или у Српско лекарско друштво на састанке. Речи „клиника“ и „Српско лекарско друштво“ изговаране су са посебним страхопоштовањем у нашој кући у којој су тадашњи одрасли становници, сви до једног, старији и млађи, били лекари. Јулка је, обично, погнуте главе и браде у шасти руке ослоњене о колена, чинило се негде далеко пловила у својим мислима, али нам је свима било јасно и да је сасвим присутна, повремено се укључујући у дисциплиновање буљука деце, који су кроз генерације послератних педесетих и шездесетих година протутњали кроз башту између две „предње“ и „задње“ типичне врачарске куће из 1903. године.³ У јеку дечје игре јављала се са саветима о хигијени, опомињала на опасности и изазове који су вребали у игри, бринула о држању тела присутних унука, причама из свог живота привлачила пажњу укућана и пријатеља своје деце, најчешће лекара, уједно њених бивших студената... Враћала се, затим, својим мислима, певушила пријатним назалним тоном музику чије тонове је сама компоновала.

Проф. др Јулка Поповић Савић, фтизиолог и пнеумолог, редовни професор Медицинског факултета Универзитета у Београду једна од првих жена професора медицинског факултета у бившој Југославији.⁴

³ У Катанићевој 10 живеле су сестре Јулка Поповић и Зора Каракашевић са својом децом и њиховим породицама. У предњој кући живела је Зора са сином, биологом, Атанасијем Каракашевићем који са супругом Милицом има близнакиње Јелену и Зорану, и ћерком проф. Милком која са проф. др Тихомиром Ђорђевићем, професором на Саобраћајном факултету, има сина Ђорђа. У „задњој“ кући живела је Јулка са ћерком др Јеленом, педијатром, која је са др Јованом Вучо, неурофизиологом, имала сина др Александра психијатра, психотерапеута и ћерку др Јулијану Вучо, професорку на Филолошком факултету, и сином др Миланом Поповићем, професором Филозофског факултета, неуропсихијатром и психоаналитичарем, који је са супругом Босиљком Кићевац Поповић имао ћерку Ану Поповић Бодрожа, историчарку уметности и сина мр Бојана Поповића, историчара уметности. И нове генерације Јулкиних потомака Поповића, Бодрожа и Вучових: Новак и Срђа Вучо, Јован и Сава Поповић, Милан и Новак Поповић и Ида Бодрожа у башти у Катанићевој учили су своје прве кораке.

⁴ На списку Професора Медицинског факултета од његовог оснивања, уз проф. др Јулку Поповић-Савић налазе се још четири наставнице: проф. др Марија Вишњић Фрајнд, професорка опште патологије и патолошке анатомије, проф. др Смиља Костић Јоксић, професорка дечјих болести, проф. др Босиљка Милошевић, професорка гинекологије и акушерства и проф. др Јулка Богићевић, професорка судске медицине. Милорад Савићевић (прир.), *Професори Медицинског факултета у Београду, од оснивања до педесетих година XX века* (Београд: Медицински факултет Универзитета у Београду, 2003), 134.

Рођена је у угледној породици⁵ у браку инжењера Миливоја Савића и Хелене Савић, рођене Кауфлер. Породица у којој је одрасла Јулка Поповић „дала је запажен допринос културном и општем развоју тадашње Србије“.⁶

У Јулкином кругу – отац и мајка

Јулкин отац, инжењер Миливоје Савић (1876–1940), начелник индустријско-занатског одељења Министарства трговине и индустрије рођен је у Ужицу.

Фотографија бр. 1 - Отац: инг. Миливоје Савић⁷

Његов отац, Милан Савић, родио се у Дробњацима у северној Црној Гори око 1840. године, када га је мајка, након погибије његовог оца, пренела у бисагама у Ужице. Током школовања презиме Мандушић промењено је, по деди Сави, у Савић. Милан је био веома цењени пекар и кафеџија у Ужицу, држао је и хан, био је познат по личном поштењу,

⁵ Олга Белосавић Милановић, „Поповић – Савић, Јулка“ у *Познати српски лекари, Биографски лексикон, Срби у свету. Лекари* (Београд: Торонто, 2005), 694.

⁶ Милан Поповић, „Биографија проф. др Јулке Поповић Савић“. *Професори Медицинског факултета у Београду* (Београд, 1999), 268. Овај рад састављен је на основу релевантних докумената и извора, записа које су оставиле Јулка Поповић Савић, Јелена Вучо и Босиљка Кићевац, као и на основу сећања ауторке.

⁷ Све фотографије објављене у овом раду приватно су власништво породица Поповић и Вучо. Употреба је дозвољена само за сврхе овог рада и за објављивање у оквиру пројекта „Књиженство“.

наочите грађе коју су наследили синови Миливоје и Алекса.⁸ Умро је 1909. године. Миливојева мајка Јулка, по којој је проф. Поповић Савић добила име, била је кћерка Милоша Рајевца из Бранежевца, срез златиборски, трговца кожом, и Савете из познате породице Марић из Бијелог Поља. Јулка се истицала вредноћом тако да је уз све послове у кући и кафани држала ђаке ужичке гимназије на стану и храни, међу којима и Недељка Кошанина и Драгутина Маслаћа, чије ће се судбине, касније, заувек укрстити са животима породица Савића и Поповића.

Миливоје је матурирао као одличан ученик: „најистакнутија фигура међу ђацима социјалистима ужичке гимназије био је Миливоје Савић. Миливоје је одушевљени пелагићевац и имао је велики утицај на остале ученике“,⁹ па и на младог Радована Драговића. Пријатељство се касније наставило у Грацу када је већ оболели Драговић дошао код студента Миливоја и са њим заједно становао. Миливоје је студирао хемију у Великој школи у Београду. Није се слагао са политичким ставовима свога професора, академика Андре Ђорђевића и у једној расправи, дефенстрирао га је из партерне учионице у Капетан Мишином здању у двориште. Овакво неприхватљиво понашање имало је и своје последице, али је проузроковало низ нових повезаних судбина које су, видећемо касније, Србији донеле само добро.

Миливоје није рекао оцу да је заувек избачен из свих школа у Србији, већ је отишао у Грац код свог брата Алексе, где су заједно живели од једне стипендије. Студије на хемијско-техничком одсеку на Политехници у Грацу Миливоје је завршио 1898. По завршетку студија добио је стипендију од Ужичке ткачке радионице за специјализацију из бојења и ткања у Цириху.

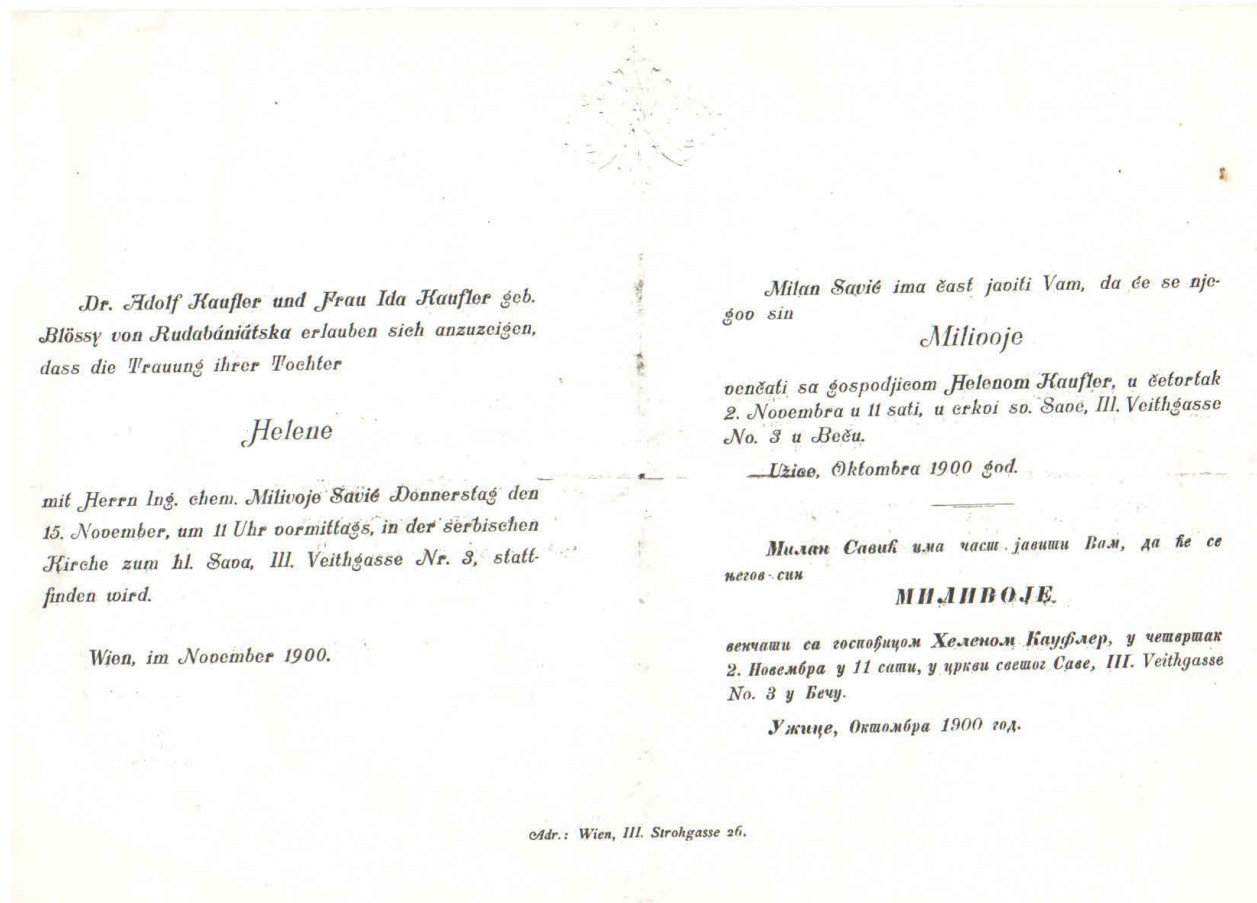
Тамо је посећивао своје сународнице Милеву Марић и Милану Бота,¹⁰ упознао се са Ајнштајном и тако упознао Хелену Кауфлер и њене сестре које су повремено долазиле у Цирих.

⁸ У Јулкином кругу налазио се и њен стриц, цењени лекар др Алекса Савић, (Ужице, 1879 – Ниш, 1928). Гимназију је завршио у Ужицу, медицину у Грацу 1903. Био је лекар прокупачког среза од 1904–1914. Учествовао је у Првом светском рату, био је члан међусавезничке комисије за хигијену и на раду у централној лабораторији за бактериологију у Солуну, специјализирао интерне болести у Паризу 1921, управник обласне болнице у Нишу. Од 1927-1928. Био је министар народног здравља. Написао је бројне радове од којих се издвајају *Тифус* (1909), *Инфлуенца* (1918), *Летаргично запаљење мозга* (1920), *Куга* (1923) итд. Говорио је француски и немачки, на Солунском фронту је научио и енглески.

⁹ Sergej Dimitrijević, *Radovan Dragović i stvaranje klasnog radnickog pokreta i Socijaldemokratske stranke u Srbiji* (Београд: Радничка штампа, 1978).

¹⁰ О стипендисткињама српске владе на студијама у Цириху у Ljubinka Trgovčević, *Planirana elita* (Београд: Službeni glasnik, 2002), Поповић, 1998; Dragana Popović i Daša Duhaček, „Od ciriškog kruga do studija roda: Rodna ravnopravnost i visoko obrazovanje u Srbiji“, *Godišnjak* (Београд: FPN, 2009).

Између Хелене и Миливоја развила се велика љубав која је трајала до краја живота. Венчали су се у православној цркви у Бечу 1900. године.

Фотографија бр. 2 - Позовница за венчање Хелене Кауфлер и Миливоја Савића, 1900.

Још две године провели су у Бечу и Ројтлингену, где је Миливоје био на специјализацији, предавао ткање у тамошњој текстилној школи.

У Тибингену, у близини Ројтлингена, 28.10.1901. године Хелена Савић родила је кћерку Јулку, крштено Јулијана.

Године 1902. инж. Савић вратио је стипендију Ужичкој ткачници и са женом и кћерком долази Београд. Савићеви су прво становали у Улици Светог Саве 1, на првом спрату (сада се на том месту налази стари хотел Славија), где им се 10.01.1903. родила и друга кћерка Зора. Године 1906. за новац Хелениног мираза купили су кућу у Катанићевој 10 која је постала средиште окупљања Миливојевих пријатеља и земљака, Хелениних пријатеља и гостију.

Од 1902–1910 био је царински хемичар у Београду, затим секретар и инспектор министарства народне привреде све до краја 1918. Написао је преко двадесет књига,¹¹ велики број закона, именика, био је члан свих делегација за трговачке уговоре од 1906. до 1920, као и учесник преговора о ратној одштети (1919–1927), борац за национализацију индустрије и подизање индустрије за земаљску одбрану.

Пензионисан је 1930. године, али је и даље радио као консултант у планирању војне индустрије. Болест га је натерала да се повуче из даљих активности. Време је проводио у башти између две куће у Катанићевој. Пријатељи га нису заборавили, Влада Илић, председник београдске општине, његов сарадник, кум и пријатељ, послао му је велики голубарник, док је издавач и пријатељ Геца Кон недељно слао нова издања књига по његовом укусу, путописне авантуре чувених истраживача које је у оригиналу читала Хелена. Славио је славу Ђурђевдан када је са зетом и унуцима одлазио у пилану на Макиш на Уранак.

Умро је 24. априла 1940. године.

Јулкина мајка, Хелена Ида Адолфина Кауфлер Савић родила се у Бечу 24.02.1871. у „како би се данас рекло, етнички мешовитом браку“¹² као најстарија од пет кћери Адолфа Кауфлера (1836–1902), адвоката, и Иде фон Блеси фон Руда Бањачка. Адолф је био Јеврејин, али је у 18. години живота прешао у протестантску веру. Хелена и сестре су завршиле реалку што је тада било веома ретко. Знале су енглески и француски, свирале разне инструменте, сликале. Поповић сматра да мешовито етничко порекло сестара Кауфлер и различити друштвени слојеви из којих су потицали њихови родитељи, као и веома конзервативна бечка средина са краја 19. и почетка 20. века нису олакшале њихову удају.¹³ Три сестре удале су се за Србе, пријатеље Хелениног мужа, захваљујући његовим препорукама, а само једна је остала да живи у Бечу.¹⁴

¹¹ Најзначајније дело Миливоја Савића је *Наша индустрија, занати и трговина*, Издање Министарства трговине и индустрије, 1923, у 14 књига.

¹² Поповић, 1998, 17.

¹³ Поповић, 1998, 20.

¹⁴ Ида (Маслаћ) – (1872–1906), удала се за инж. арх. Драгутина Маслаћа, начелника Министарства грађевина. Њихова кћерка проф. Мара Кордић (1906) била је једна од првих симултаних преводилаца за француски језик у нашој земљи.

Марија (Дублије) – (1873–1919) удала се за др Отмара Дублијеа, једног од директора дворске библиотеке у Бечу. Њихова кћерка др Герда (1900–1984) била је један од водећих библиотекара и писац.

Алма (Алексић) – (1875–1949), удала се за капетана Александра Алексића, капетана дуге пловидбе, сувласника тршћанског Лојда. Живели су у Дубровнику.

Адолфина - Фини (Кошанин) – (1877–1940), студирала је у Цириху, удала се 1904. за проф. др Недељка Кошанина (1874–1934), професора ботанике, члана САНУ, управника ботаничке баште „Јевремовац“ у Београду, покретача часописа „Гласник института за ботанику и ботаничке баште“.

Фотографија бр. 3 – Мајка: Хелена Кауфлер 1900.

Хелена, из милоште звана Биби или Бибица, у Београду је, окружена љубављу мужа и сестара, створила свој свет у коме се одлично осећала. Хелена се интересовала за историју и социологију, од њене седамнаесте до двадесет и шесте године молила је оца да је пошаље на студије у Цирих, јер тада жене у Аустрији нису могле да студирају. У међувремену је учила грчки и латински, на тим језицима полагала је пријемни испит 1895. за студије историје и новоосноване студије политичке економије. У Цириху је, у пансиону „Енгелбрехт“ упознала Милану Бота из Крушевца, касније удату за проф. др Светислава Стефановића, студенткињу психологије, и Милеву Марић из Новог Сада, која је студирала физику и математику. Са њима двома дружиће се до краја живота.¹⁵ Милева и Хелена постале су веома блиске, везивале их дугогодишње пријатељство које се развијало уз непрекидну узајамну подршку, посете, заједничка летовања, помоћ Милеви Марић у

¹⁵ У литератури се о њима, као и о осталим студенткињама из наших крајева говори као о „Циришком кружоку“ студенткиња са Балкана. (Поповић, 1998, Поповић и Дућаћек, *nav. delo*, 682, Трговић, *nav. delo*).

тренуцима када је пролазила кроз породичне тешкоће.¹⁶ Тој блискости је доприносила и чињеница да је Алберт Ајнштајн, Милевин супруг, „од свих Милевиних пријатељица највише прихватио Хелену, можда и због чињенице да су обоје припадали сличном културном кругу“,¹⁷ али и чињеница, доказана интензивном преписком између Хелене и Милеве, да су ове две пријатељице остале повезане током својих живота, без обзира на околности које су их окруживале.¹⁸

Хелена је била ниског раста и ситне грађе, док је Миливоје био веома крупан. Имала је складне и нежне покрете, леп осмех, плаве очи, била је веома шармантна и увек љубазна. Писала је ћирилицом без грешке, говорила српски без акцента, а сем тога одлично знала француски, енглески, шпански, латински и грчки. Била је социјалиста и атеиста. Поштовала је све обичаје нове отаџбине (организовала незаборавне славе и рођендане), чувене недељне ручкове.

¹⁶ Поповић, 1998

¹⁷ Ibid, 16.

¹⁸ Јулка је већ била покојна када су је, након објављивања преписке између Милеве и Алберта Ајнштајна 1986. године (Поповић, 1998, 43, Радмила Милентијевић, *Милева Марић Ајнштајн. Живот са Албертом Ајнштајном* (Београд: Просвета, 2012), 100-117), повезали са њиховом ванбрачном кћерком Лизерл. Тврдило се, између осталог, да је Хелена прихватила Лизерл, да ју је једноставно заменила за Јулку која је од болести умрла (Милентијевић, *нав. дело*, 115; R. Lončar, *Misteriozna sudbina kćeri Mileve i Alberta Ajnštajna* (2): Lizerl su razotkrila pisma, <http://www.vesti-online.com/Vesti/Svet/271026/Misteriozna-sudbina-kceri-Mileve-i-Alberta-Ajnstajna-2-Lizerl-su-razotkrila-pisma>, уторак 20.11.2012., приступљено 23.08.2015 и R. Lončar, R. *Misteriozna sudbina kćeri Mileve i Alberta Ajnštajna* (6): Lizerl je postala Julkica? <http://www.vesti-online.com/Vesti/Svet/272084/Misteriozna-sudbina-kceri-Mileve-i-Alberta-Ajnstajna-6-Lizerl-je-postala-Julkica>, Субота 24.11.2012, приступљено 20.8.2015.). О овим претпоставкама Јулкина кћерка, др Јелена Вучо и син др Милан Поповић увек су говорили као о бизарној, нереалној идеји која се не уклапа у временске, а пре свега моралне кодексе којих се придржавала њихова бака Хелена. У раду помињемо ову епизоду не да бисмо полемисали са бројним заинтересованим истраживачима Ајнштајновог живота и новинарима, већ зато што је и то догађај у вези са Јулком, о чијем животу пишемо. Моје мишљење је оно које подржава породица, да је Јулка кћи свога оца и мајке, и по лику и по делима која су се показала током њеног живота. Све и да је тајни међу пријатељицама било, не треба знати на шта су се односиле, и да избор завета ћутања који су начиниле треба поштовати.

Фотографија бр. 4 – Вереници: Миливоје Савић и Хелена Кауфлер 1900.

Када се касније настанила у Београду, током целог свог живота дописивала се са својим рођацима и пријатељима из Беча. Помагала је своме мужу у припреми књига, у кореспонденцији, социјалним контактима (никада није прихватила да иде на дворске балове), а посебно на преговорима пре и после Првог светског рата. Рат ју је затекао са децом на летовању у Аустрији. Као поданица Краљевине Србије, заједно са децом, била је интернирана, у почетку у затвору у Грацу, а 1915. преко швајцарског Црвеног крста дошла је у Лозану, где ју је чекао инж. Савић.

За време рата Савићеви су живели у Лозани, Паризу, Лиону, где је Миливоје радио на редовној рехабилитацији инвалида у чему му је, нарочито у Лиону, помагала Хелена.¹⁹ Јулка и Зора биле су већ одрасле, у Лиону су похађале лицеј.

После Првог светског рата Савићеви се 1919. враћају у Србију, у кућу која је била потпуно демолирана и покрадена. За време рата у њој је боравио главни ветеринар и инспектор аустријске војске. Кућа у Катанићевој је обновљена и постала је свакодневно зборно место пријатеља породице, Миливојевих рођака и студената на школовању у Београду. Хелена је наставила да брине о школовању својих рођака и рођака свога мужа, касније и рођака свога зета Новака Поповића.

Била је душа и срце куће. Миливоје је био центар догађања, али је она била та која је кућу водила, бринула о свему и одлучивала. Њега су слушали и поштовали, али је она држала све konce у својим рукама, пратила је инж. Савића на његовим службеним путовањима. Била је изразити антифашиста и згрожена понашањем католичке цркве за време Другог светског рата.

Умрла је 7. марта 1944. године.

¹⁹ Због помоћи у рехабилитацији инвалида Хелена Савић је добила белгијско одликовање Леополда Другог за странце првог реда (на чему јој честита Ајнштајн у једном од бројних писама).

Фотографија бр. 5 - Миливоје, Хелена, Јулка и унук Атанасије на Бледу 1935.

Јулка је, дакле, одрасла у веома динамичном, вишејезичном, вишекултурном, европском окружењу грађанске породице школованих и високо интелектуалних родитеља и круга који су оформили након стабиловања у Београду. Била је практично трилингвална, говорила је подједнако добро, као матерњи језик, немачки – матерњи језик њене мајке, и француски, језик на коме је такође комуницирала са мајком и сестрама. Касније је научила и енглески који је користила за потребе струке. Знање језика јој је веома помогло током каријере, јер јој је литература била доступна, имала је слободу комуникације

на страним језицима, често је преводила стручну литературу колегама, помагала им око наступа на међународним конгресима и скуповима.

Фотографија бр. 6. С лева на десно: Стана Кошанин, Мара Маслаћ, Зора Савић и Јулка Савић, 1913.

Јулка је била веома лепа: „Најупадљивије на њој биле су њене крупне, изразито светло плаве очи“, сећа се снаја Босиљка Кићевац.²⁰ Имала је веома искрен, готово невин поглед из кога су извирале њена стабилност, доброта, благост, али и неочекивана одлучност и строгост када је то било потребно; „широко отворене очи изгледале су тако детињасто, уливајући поверење у истину, шта год да каже, потпуно разоружавајуће“.²¹ Била је сањарка, занесеног хода, увек своја и у својим мислима.

²⁰ Босиљка Кићевац, *Причам... о мама Јулки*, ауторско издање, рукопис, приватна библиотека Ј. Вучо (Београд, 2010), 3.

²¹ Ibid.

Школе је похађала пратећи родитеље на очевим службеним путовањима, највећим делом у Немачкој, Аустрији и Француској. Када су се родитељи вратили у Београд, наставила је школовање у у Првој женској гимназији где је матурирала је 1920. године

На Медицински факултет у Београду²² уписала се након оснивања тог факултета, са његовом првом генерацијом 1920–1921. године.²³ Јулка је била једна од 15 студенткиња прве генерације које су завршиле студије школске 1925–1926. године.²⁴

Храбрена универзитетски образованим родитељима, одрасла са примером мајке која је студирала и водила активан интелектуални живот, Јулки се, као очекивана следећа степеница на њеном даљем путу, отворила могућност да се упише на универзитетске студије. Вероватно и под утицајем стрица Алексе Савића, познатог лекара и министра здравља, Јулка се страсно определила и посветила позиву лекара.

Године 1922, на другој години студија, удала се за инжењера Новака Поповића.

У Јулкином кругу – Новак

Јулка се тек уписала на Медицински факултет када је упознала инж. Новака Поповића²⁵ на балу на који ју је одвео њен стриц др Алекса Савић. Др Савић је срео инжењера Поповића у Француској, у Екс ле Бену (Aix-les-Bains), где се Новак лечио од последица аутомобилског удеса. Јулка је у својим сећањима написала да су „После првог сусрета Јулка и Новак сваке суботе ишли заједно са Јулкином сестром Зором и двома рођакама у Официрски дом у Школу играња“.

²² Медицински факултет Универзитета у Београду почео је са радом 1920. године када је уписана прва генерација, 1920–1921. Уписано је 286 студената и студенткиња. Од студената прве генерације „дипломирало је 49, и то 34 мушких и 15 женских студената“ Владимир Стојановић, „Удео Српског лекарског друштва у стварању медицинског факултета у Београду“ у *Српско лекарско друштво, Споменница, 1872-1972*, уредник Душан Ђурић (Београд, 1972), 144.

²³ Милан Поповић, *нав. дело*, 268.

²⁴ Олга Белосавић Милановић, *нав. дело*, 694.

²⁵ О упознавању и животу са мужем инж. Новаком Поповићем пишем на основу породичних предања која сам у највећој мери слушала од своје мајке, прим. др Јелене Вучо, али се у великој мери, нарочито у делу посвећеном њиховом упознавању, ослањам и на текст који је сама Јулка написала на наговор свога сина Милана. Милан је, након мајчине смрти, ове приче нашао у њеним рукописима. Три Јулкина ауторска текста: 1. „Јулка Поповић“, о упознавању са супругом и контактима са мужевљевом родбином у Црној Гори, 2. „Возом“, сећања на визиту ван Београда током 1942 и 3. „Бежање“, о бомбардовању и бежању из Београда током Другог светског рата, објавила је у својим сећањима Босиљка Кићевац, снаја Јулке Поповић, на крају својих необјављених бележака „Причам... о мама Јулки“ (Босиљка Кићевац, *нав. дело*, 42–47).

Фотографија бр. 6 - Јулка, Зора и Новак на балу, 1923.

Убрзо после упознавања, након непуна три месеца, Новак је запресио Јулку.

У мом сећању су живе Јулкине приче о данима колебања пре одлуке. Испрошена је у двадесет и другој години. Њен отац, начелник, био је очаран зетом који је такође радио у Министарству трговине и индустрије као млађи саветник. Новак је био млади инжењер хемије, одлично је говорио француски, у тадашње време истраживао је сада веома модерни поступак добијања нафте из битуменозних шкриљаца; леп, наочит, веома шармантан, изразито елегантан, прави „светски човек“.

Фотографија бр. 7 - Новак Поповић у лабораторији, 1928.

Новак је био пореклом из велике породице Поповић из Дољана код Подгорице, потомака сердара и свештеника, од оца Зарије и мајке Неде, најстарији син од деветоро деце. Поповићеви су били веома сиромашни и са веома малим могућностима, те Новак у том свету није видео своју будућност.²⁶ Новак је по породичним предањима био прави пустолов, одлучан, способан да брине о себи и да предузима храбре потезе. Без поздрава и

²⁶ Новаков отац Зарија био је дубоко свестан изузетних квалитета свога првенца. У породици се преносе Заријина размишљања о синовима: „Ако умре Рајко, умро је Рајко, ако умре Јакша, умро је Јакша, ако умре Владимир, умро је Владимир, ако умре Новак, сви смо умрли“ (усмени исказ проф. др Драгана Вукчевића, блиског рођака породице Поповић).

благослова упутио се у Београд где га је примила породица трговца Симе Баше²⁷ у којој је боравио помажући у кући за стан и школовање у Првој мушкој гимназији. Веома брзо својим залагањем и вишеструким способностима стекао је одличну позицију код свог заштитника, а као одличан ученик давао је часове математике својим друговима из школе. С војском је прешао је Албанију, успео пливајући да се укрца у Солуну на француску лађу, јер, будући Црногорац, није био на списку српских ђака. Желео је да студира медицину, али је на универзитету у Лиону до кога је стигао, слободних места било само на хемији. Као по неком нестварном сценарију низали су се догађаји који су му одредили живот: у саобраћајној несрећи изгубио је слезину, али је добио велико осигурање које му је помогло да заврши студије и врати се у Србију са новцем за успешан почетак новог живота. Опорављајући се у болници, упознао је др Алексу Савића који ће га заувек повезати са својом братаницом Јулком.

Губитак слезине биће кобан за Новака који је, успешан, цењен, на мсту начелника у министарству трговине и индустрије, у пуној снази, у својој 48. години, 1940. умро од менингитиса, од компликација насталих након баналног запаљења синуса, јер пеницилина још коју годину није било. Сви уважени, изврсни професори београдског Медицинског факултета, Јулкине колеге, били су окупљени око његове болесничке постеље... и нису могли помоћи.

Јулкини родитељи су, дакле, мислили да је Новак одлична прилика, у оној опустошеној Србији непосредно после Великог рата, да Јулка треба да се уда, а и да настави да учи, ако јој муж буде дозволио. Јулка је неко време била неодлучна, Новак јој се допадао, али је свим срцем желела да озбиљно студира медицину, код куће је имала све што јој је било потребно, била код маме и тате, није јој било до удаје. „Јулка је пристала на веридбу јер је мислила да је Новак добар, паметан и честит човек“, речи су које је сама записала.²⁸

²⁷ Касније ће се испоставити да је тај исти Сима Баша био тутор малолетном Александру Вучу и његовој браћи, након преране смрти њиховог оца Ђорђа, познатог београдског трговца. Александар Вучо је причао да је Новака познавао из своје ране младости као Башиног момка, али и као одличног ученика исте школе коју су заједно похађали. Судбине су се и овде преплеле. Новакова и Јулкина кћерка Јелена удала се за Александровог сина Јована.

²⁸ Кићевац, *нав. дело*, 42.

Фотографија бр. 8 – Вереници: Јулка Савић и Новак Поповић, 1922.

Новак није знао колико је Јулка посвећена својим студијама и колико је занесена медицином. Тек је касније „чуо од својих Црногораца да је она од најбољих ученица на првој години медицине. Он је имао тада утисак да је студирање за њу било од споредног интереса“.²⁹

Јулка је описала у којој мери је тај животни спој са Новаком био истовремено сусрет две различите стварности „Јулка се одушевљавала за нову Југославију, сматрала је да је Новак, који је годинама живео и учио у Београду Србин – Београђанин. Она није имала представу какви су обичаји средине у Дољанима – Кучима“.³⁰ Четири године након венчања

²⁹ Ibid, 42.

³⁰ Ibid.

провео је Новак своју младу докторку на коњу кроз Дољане. Претходно је купио звоно за Дољанску цркву на којој никада није зазвонило, јер је било превелико за слабаши дољански звоник, па је за њега подигнут дрвени торањ са кога је звоно опет пало. И ми смо га, давних шездесетих, приликом једине посете Дољанима затекли на тлу поред цркве. Ко зна шта је са њим данас?

Након венчања Јулкин се живот није много променио. Јулка и Новак наставили су да живе, прво у „предњој“ кући. Рођење кћерке Јелене 1923. и сина Милана 1924. није је успорило у њеним намерама да се бави послом за који је била предодређена и за којом је жудела. Након рођења деце, Новак је „задњу“, дворишну кућу преуредио за њих четворо. Две куће је повезивала башта. Велико домаћинство водила је уз помоћ послуге и даље Хелена, неприкосновени руководилац свих активности. Предња кућа увек је била пуна људи, пријатеља и рођака, на ручковима никада није било мање од десеторо, деца су расла у сигурном окружењу Хелене и Миливоја. Јулка је могла да настави да учи и да неометано живи како је била навикнута и одгајана. Други су радили грубе послове по кући, никада није знала нити научила било шта да ради у домаћинству, чак ни касније, када јој се живот потпуно променио. Приликом реконструкције куће, Новак је изградио купатило кога није било, увео водовод и канализацију тако да је кућа усклађена према потребама њених становника. За Јулку је приредио ординацију која се састојала из чекаонице и лекарске собе тако да је могла несметано и удобно да прима пацијенте код куће.

И Јулка је истрајала у својим сновима. Студије медицине и општи лекарски стаж завршила је у року, 1926. године, са првом генерацијом лекара београдског Медицинског факултета дана 4. јула 1926. године и одмах наставила специјалистичке студије.

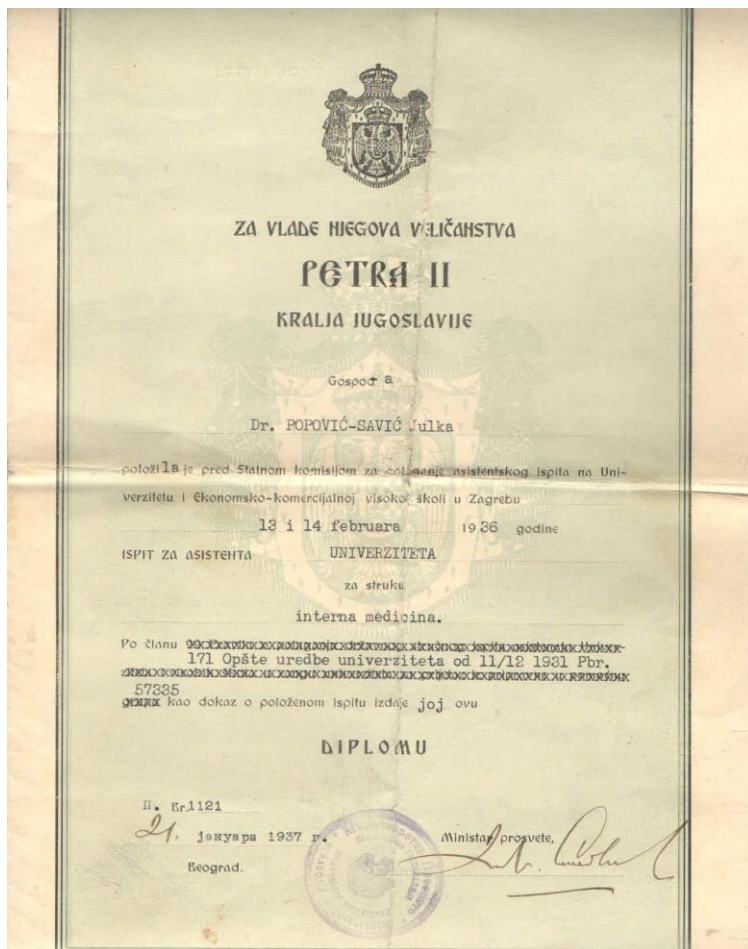
У току специјализације, интерне медицине (1927–1929) у Београду,³¹ определила се за изучавање плућних болести, а посебно за туберкулозу плућа. Специјализацију Интерне медицине је обављала на II интерној клиници у Београду, а по признатој специјализацији је од 1929–1938. била на раду у III интерној клиници као асистент-волонтер и асистент-дневничар.

³¹Ivan Stanković, *Ko je ko u Jugoslaviji. Knjiga 1 Lekari* (Beograd: Izdanje Saveza lekarskih društava Jugoslavije i NIP Export Press, 1968), 75; Олга Белосавић Милановић, *нав. дело*, 694.

Фотографија бр. 9 - Решење о одобрењу назива специјалисте интерне медицине.

Специјализирала је интерну медицину, а одлуком од 8. јуна 1929. године, на основу мишљења Санитетског Савета и Закона о лекарима специјалистима, као и Уредбе о обавезном практичном стажу за лекаре и медицинаре, решењем министра социјалне политике и народног здравља одобрен јој је назив Специјалисте за унутрашње болести.

Фотографија бр. 10 - Диплома о poloженом испиту за асистента.

О стеченом звању сведоче подаци из приложене Дипломе о poloженом Државном испиту за асистента³² (фотографија бр. 10) са одличним успехом 1936. године (Билтен бр. 74, 1957).

³² „Odlukom g. Ministra prosvjete P. Broj 41393 od 26 novembra 1932 god. Postavljena je za asistenta-volontera pri internoj klinici Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu“. (из текста Дипломе, фотографија бр. 10)

Диплому о poloженом испиту за асистента универзитета за струку интерна медицина, др Јулка Поповић – Савић стекла је након испита који је полагала пред сталном комисијом за полагање асистентског испита на Универзитету и Економско-комерцијалној високој школи у Загребу 13. и 14. фебруара 1936. године. Комисију за полагање асистентског испита чинили су:

„Pretsjednik: Dr. TROPŠ Stjepan, Članovi: Dr. BORANIĆ Dragutin za srpskohrvatsko-slovenački jezik, Dr. SKOK Petar za francuski jezik, Dr. STEFANOVIĆ Jovan za teoriju administrativnog prava i pozitivno zakonodavstvo, Univ. docent Dr. VULETIĆ Vinko za internu medicinu“. (из текста Дипломе, фотографија бр. 10)

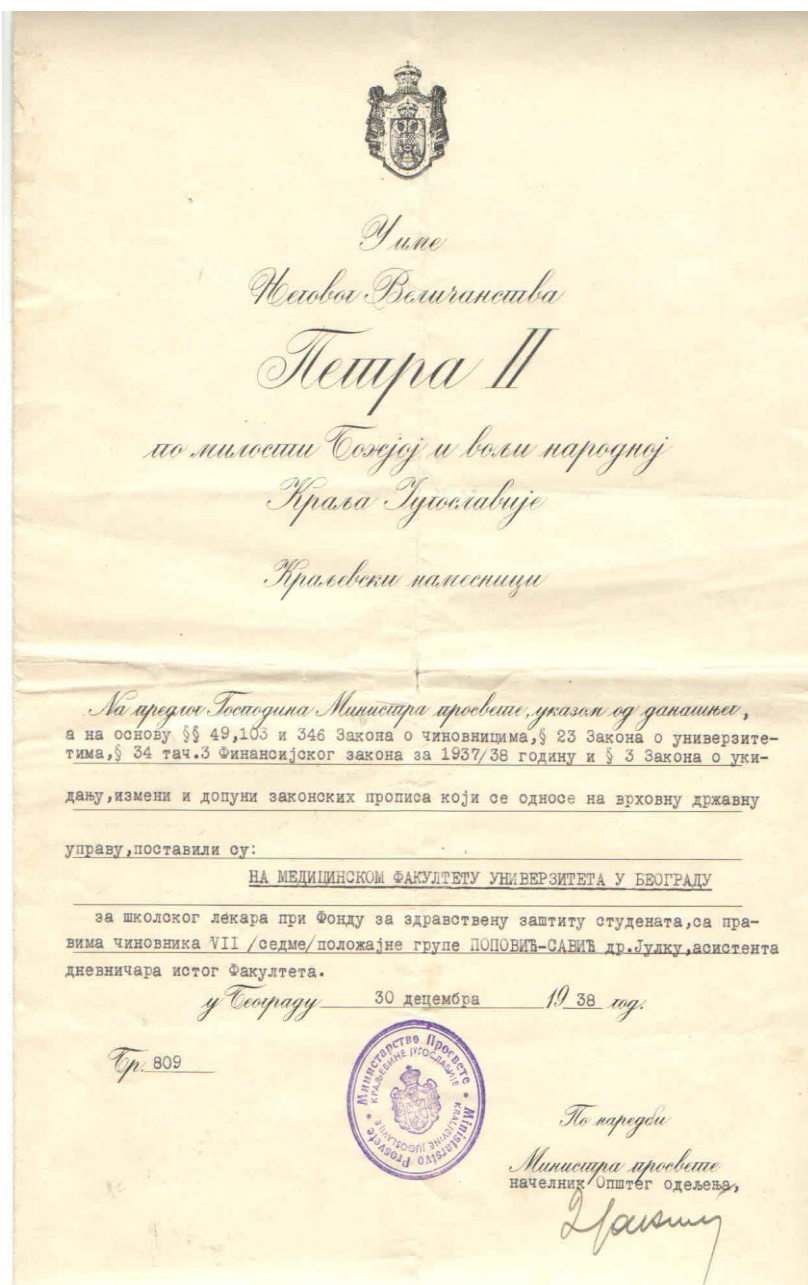
„За домаћи састав обрадила је тему: „Semiologija plućnih tumora“. Општи испит полагала је дне 13 фебруара 1936. Клаузуром /писмени испит/ о теми: „O алергиčним обољенјима s особитим обзиrom на

Од 1938. до 1946. Јулка Поповић Савић била је фтизиолог Студентске поликлинике³³ и лекар-волонтер III Интерне клинике.

bronhijalnu astmu“ radila je dne 14 februara 1936. Usmeni stručni ispit polagala je dne 14 februara 1936“.
(из текста Дипломе, фотографија бр. 10)

Одлуком Сталне комисије у Загребу број 18 од 6. јуна 1936. године, на основу оцене писменог рада, одговора на општем и стручном испиту „Stalna komisija je odlučila da je kandidat gospođa Dr. POPOVIC-SAVIĆ Julka položila ispit za asistenta Univerziteta o d l i č n o“. (из текста Дипломе, фотографија бр. 10).

³³ У то време, због раширености туберкулозе, отворио се и студентски антитуберкулозни диспансер, чији је била један од оснивача и где је са мајчинском пажњом бринула о сваком оболелом студенту (Милан Поповић, *нав. дело*, 1999, 2).

Фотографија бр. 11 - Одлука о постављењу за лекара Студентске поликлинике.

Упоредо са тим радила је и као лекар у Јатаган Мали, сиротињском предграђу Београда. Њени први стручни и научни радови односили су се на овај период њене делатности, у коме су дошли до изражаја њен алтруизам и племенитост.³⁴

³⁴ Милан Поповић, *нав. дело*, 1999, 2; Олга Белосавић Милановић, *нав. дело*, 694.

Преокрет, ратно доба и нови дани

Јулка је живела срећним и безбрижним животом, заштићена некада моћним оцем и сада утицајним мужем, пожртвовано остварујући своје снове у медицини. А онда је наступила велика промена. Миљивоје Савић умро је почетком 1940. после неколико година побољевања. Неколико месеци касније умро је и Новак Поповић.

Имала је само 38 година када су се на њу навалиле туга удовице, патња кћерке мезимице, брига издржавања и одржавања кућа, остареле мајке, деце, послуге, без икакве подршке. Убрзо потом, почео је Други светски рат. Кућа у Катанићевој, некада станица узаврелих догађања и увек пуна људи, полако се празнила. Наступиле су тешке године. Јела и Милан били су још увек исувише млади да би могли да привређују, ишли су у гимназију, часови су се некада одржавали и у Катанићевој, јер у школи није било огрева.

Кћерка Јелена у сећањима посвећеним Јулкином колеги, а касније свом професору, проф. др Јеврему Недељковићу пише: „1940. умрли су мој отац и мој деда и наша мајка је остала сама са двоје деце од 15 и 17 година, потпуно неприпремљена за финансијску бригу о породици. То су знали професор Недељковић³⁵ и професор Спужић³⁶ и на колегијални начин уклопили су је у њихове тимове у лечењу болесника, нарочито у унутрашњости Србије. Та пажња старијих колега помогла је нашој мајци да лакше организује економску сигурност своје породице“.

Јулка је имала пнеумоторакс који је тада коришћен у лечењу туберкулозе. Путовала је по окупираним селима у околини Београда и лечила пацијенте. Путовала је неудобним возовима, мешајући се са обичним људима, враћала се касно ноћу или спавала по кућама пацијената, јела шта се нађе... Постало је сасвим јасно зашто је добила надимак Фрау Зорге (Frau Zorge) – „Госпођа Забринута“, глава куће, мајка двоје гладних средњошколаца, хранитељка болесне и старе Хелене, престашена туберкулозом која је узимала свој данак посебно у тако оскудним условима.

Драгоцености су продате, намештај исцепкан за огрев. Пред немаштином, бомбама и окупатором Јулка је мислила да је Београд несигуран за Бибицу и децу, те су сви заједно отишли у избеглиштво, у Свилајнац. Јулка је радила као лекар у локалној болници, посла је

³⁵ Проф. др Јеврем Недељковић (1888–1978), професор Медицинског факултета Универзитета у Београду, фтизиолог (Савићевић, 2003, 265).

³⁶ Проф. др Владимир Спужић (1893–1982), професор Медицинског факултета Универзитета у Београду, пионир алергологије у нашој земљи (Милорад Савићевић, *нав. дело*, 256).

било много за нову лекарку из Београда, дежурала је, радила, неговала рањенике иако се тим пословима никада није бавила.

О тешким годинама рата и изазовима за младу жену, докторку, храбрости и пожртвовању, говоре Јулкине речи које је записала у сећању „Возом“.³⁷

„Докторка је приморана да преноћи у овој кући страве јер идући воз за Београд креће тек у 9 сати. Прегледа болесника, потребна је плеурална пункција, али то лекарка оставља за сутра када ће боље видети при дневној светлости, а потребно је да се она и болесник мало смире, одморе. Домаћица нуди вечеру, печено пиле, сира, докторка на силу једе иако од јутрос није ништа јела. У уредној гостинској соби докторка не може да спава, тргне се на сваки шушањ. Рано ујутру устаје, скува шприцеве, стерилише апарат. Болесник се смирио и освежио после сна. Пункција добро успева. При одласку лекарка каже породици ‘Пут овамо је исувише опасан да бих поново дошла, а и за Марка је боље да се лечи у болници. Ево вам упут за одељење где радим, нека дође за два дана, ја ћу га сместити’.“

Јулка у овом опису о себи говори у трећем лицу, постављајући лик Докторке као деперсонализовану, анонимну главну актерку радње, изузимајући себе, докторку Јулку из непосредне тешке стварности. Релативизује и генерализује, умирује слике својим одсуством у догађајима у којима је учествовала узимајући их као стварност која се морала прихватити и одиграти. Овај поступак, међутим, примењен у њеним малобројним записаним сећањима, открива дубоку и драматичну патњу, преплетену са храброшћу и несебичношћу – то је жива слика ње, Јулке, докторке Јулке, кћерке, мајке, усамљене, саме жене, жене у мушком ратном времену, али жене којој је искуство порекла, васпитања, образовања, спознање личног бола и других донело снагу свести о сопственој вредности, моралној и професионалној, свести о свету око себе, о себи у том свету, о својим знањима, умењима, сигурности у себе и самодовољности.

„На железничкој станици у бомбардовању настрадали воз је одвучен, гунгула, путници за Београд чекају са пуним торбама и корпама, балонима вина и шире. Наилази локомотива окићена лозом. Докторка се угура у воз, успе чак и да седне. У возу опште весело расположење. По неки путник, лако загрејан пићем певуши. Кроз ходник се не може проћи од куфера, цакова и балона.“³⁸

По завршетку Другог светског рата, због велике учесталости туберкулозе, све своје интелектуалне снаге усмерила је на стварање и спровођење борбе против ове болести. Створила је и патронажну службу у Црвеном крсту.³⁹ Септембра 1946. изабрана је за

³⁷ Кићевац, *нав. дело*, 44–45.

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Милан Поповић, *нав. дело*, 1999, 268.

асистента Фтизиолошке клинике, а 5.07.1950. године потврђена је за доцента исте клинике у Институту за туберкулозу Народне Републике Србије.⁴⁰

Учествовала је у настави још од 1930. до 1946. у практичној настави, на вежбама из Интерне медицине, од 1946. до 1950. из фтизиологије, а од 1950. у извођењу клиничке и практичне наставе из фтизиологије. Учествовала је и као наставник у оспособљавању лекара у постдипломском усавршавању (лекара на општем стажу, лекара разних профила на стажу из фтизиологије), као и лекара на специјализацији из фтизиологије. Хабилована је радом „Активна и инактивна туберкулоза“.⁴¹ Од 1952. постала је стални члан испитне комисије за полагање специјалистичког испита из фтизиологије.⁴²

У реферату за избор у доцента из марта 1957. наводи се да је др Поповић била веома активан друштвени радник. Била је члан је извршног одбора Фтизиолошке секције Српског лекарског друштва, члан извршног одбора Алерголошке секције, године 1947. Била је лекар на изградњи Посавског канала и организацији болнице омладинских бригада, члан Црвеног крста Месног одбора у Београду. Радилa је на едукацији грађанства. Својим многобројним популарним предавањима учествовала је годинама на Коларчевом народном универзитету, Радничком универзитету, у појединим фабрикама, предузећима и организацијама.⁴³

Била је омиљени и поштовани професор. Својом стручношћу, стрпљењем и преданошћу издвајала се од осталих. Сећам се поштовања које су њени бивши студенти, спонтано и одушевљено, изражавали према њој приликом неформалних сусрета на улици. У породици се препричава и њен поступак током студентских демонстрација 1968: „Јулка је врло озбиљно схватила поруку сина Милана да оде на факултет и подржи своје студенте који су већ били уморни од вишедневног бдења. Син ју је пратио. Причао је касније, веома узбуђен, да је Јулка, када је ушла у салу у којој више није било ниједног наставника, добила аплауз који је трајао десетак минута. Милан је причао да је било јако дирљиво. Сви су устали на ноге, дуго аплаудирали, а она је скромно села, сва ганута.“⁴⁴

⁴⁰ Билтен бр. 74, 1957, 30.

⁴¹ Билтен бр. 74, 1957, 31.

⁴² Билтен бр. 98, 1958, 64.

⁴³ Билтен бр. 74, 1957, 31.

⁴⁴ Кићевац, *нав. дело*, 38.

Фотографија бр. 11 – Јулка Поповић у визити, 1946.

Туберкулоза је била њена опсесија.⁴⁵ Веома рано упознала се са трагедијом и злом које је ова, тада неизлечива, болест носила. Можемо претпоставити да је на Јулкино мишљење и каснија професионална опредељења утицало и њено најближе, породично окружење у коме је туберкулоза била реалност. Наиме, њена бака, Хеленина мајка, Ида, написала је своје мемоаре у форми романа који се управо баве оболелима од туберкулозе и њиховим патњама. Веома је вероватно да је Јулка тај роман читала и да је лектира могла да јој да идеју о будућем животном избору.

Својом бригом и професионалним знањем спасла је многе људе, а студентима усадила знање. Била је веома упорна и инсистирала на спровођењу процедура, поштовању ефикасних начина лечења. Онако тиха и повучена, претворила би се у одлучног и строгог, горопадног критичара када би се сусрела са неодговорним родитељима који нису озбиљно схватили лечење свога детета, или када пацијенти нису били дисциплиновани. Овде преносимо текст са једног форума који је развио дискусију о корисности или штетности вакцинације који смо пронашли трагајући по мрежи, вођени Јулкиним именом. Некадашњи студент сећа се упечатљивих речи своје професорке:

„Мојој групи на tuberkulozi vezbe je vodila, tada vec dobro zasla u godine, pokojna Prof dr Julka Popovic - pricala nam je o masi slucajeva obolelih i umrljih od tuberkuloze (i po 10-oro/24

⁴⁵ Текст под називом „Једна година из живота Ирме фон Бања“ преведен је на српски и у поседу је породица Поповић и Вучо.

samo u toj Ustanovi) Pricala i kada bi se setila nekog deteta koje je lecila nije mogla zadržati suze...[... ...] Ovi iz priča Profesorkinih nisu bili vakcinisani.⁴⁶

Њеној успешној универзитетској каријери посебно су допринела истраживања у области имунологије и епидемиологије туберкулозе. Значајан је и њен допринос у испитивању ефеката лечења туберкулостатицима. Прати и особености BCG вакцинација.

Фотографија бр. 12 – Проф. др Јулка Поповић, друга с лева, на конгресу фтизиолога у Атини, 1968.

⁴⁶ Текст преносимо неизмењен. Форум Доктор.рс, разговор о штетности вакцина, корисник форума МИСЛИМСВОЈИММОЗГОМ, Тема поста: О невакцинисанима пар речи, послато: уторак, 13. Јануар 2009, 7:23 пм <http://www.doktor.rs/forum/pedijatrija/istina-vakcinama-t11527-150.html>, приступљено 20.08.2015.

Научни рад проф. др Јулке Поповић – Савић наишао је на признање у земљи и одјек у свету. Објавила је педесет научних и стручних радова⁴⁷ у земљи и шест у иностранству.⁴⁸ Учествовала је са саопштењима на бројним домаћим и међународним научним сусретима, конгресима и скуповима. Била је почасни члан Удружења пнеумофизиолошких секција свих република бивше Југославије. Године 1959. изабрана је за почасног члана Америчког удружења лекара за плућне болести (American College of Chest Physicians), Британског краљевског удружења лекара од 1962.

Високо цењена, носилац бројних награда и одликовања, завршила је своју професионалну делатност као председник Суда части Српског лекарског друштва. Године 1997. ушла је у Зборник Унеска о знаменитим женама међу 26 жена Србије.⁴⁹

Умрла је 1985. године у Београду.

⁴⁷ Библиографија радова налази се у прилогу рада.

⁴⁸ Stanković, *nav. delo*, 75.

⁴⁹ Поповић, *нав. дело*, 1999, 268.

Библиографија радова проф. др Јулке Поповић Савић⁵⁰:

1. Семиотика примарних малигних плућних тумора, Српски архив за целокупно лекарство, Београд, Свеска 10, 1935.
2. Три случаја спонтаног бенигног пнеумоторакса посматрана неколико година, Српски архив за целокупно лекарство, Београд, Свеска 12, 1936.
3. Рентгенски изглед почетне фиброказеоне фтизе, Фтизиолошки гласник, *Annales Phtisiologie* бр.1, година I, фебруар 1938, Београд. Стр. 99-102.
4. Промене метаболизма код туберкулозних болесника после туберкулина и БЦГ-а. Конгрес фтизиолога Југославије, 1949, Зборник.
5. Наша искуства са лечењем филтратом (у заједници са проф. др Недељковићем и шест других сарадника). Српски архив, 1948, 11/12.
6. Наша искуства са лечењем нагнутим положајем (у заједници са проф. др Недељковићем и пет других сарадника). Српски архив, 1949, 5/6.
7. Алергија према стрептомицину код болничара (у заједници са др Лабеј), Туберкулоза, 1950, 1 / 2, стр. 107.
8. Један случај атипичне пнеумоније (у заједници са др. Лабеј), Туберкулоза, 1950, 1 / 2.
9. Непосредни и позни резултати лечења туберкулозе плућа стрептомицином (у сарадњи са проф. др Јевремом Недељковићем), Туберкулоза 1951, 5 /6, 44-73.
10. Активна и инактивна туберкулоза плућа, Туберкулоза 1953, 3, 231-240.
11. Наша искуства при лечењу туберкулозе плућа изониазидом (у сарадњи са М. Будисављевићем, Ј. Вуковић, М. Грујићем, Ј. Илићем, М. Лабаном, В. Милетић и Дј. Путником, Српски архив, 1953, 12, 1200-1213.
12. Проблем пуне каверне (у сарадњи са др Мирјаном Бјеговић), Туберкулоза, 1954, 4, 198-203.
13. Ексудативни плеуритис и туберкулоза плућа (у сарадњи са др Миодрагом Тијанићем и др Радојком Бошковићем), Зборник радова четвртог послератног конгреса фтизиолога ФНРЈ, 1954, стр. 74-77.
14. Хемоглутинација код плућне туберкулозе (у сарадњи са доц. др Славком Мршевић и др Љубицом Ђорђевић). Српски архив, 1954, 1, 30-40.
15. Хемоглутинација код плућне туберкулозе (у сарадњи са доц. др Славком Мршевић-Драгутиновић и др Љубицом Ђорђевић). Зборник радова четвртог послератног конгреса фтизиолога ФНРЈ, 1954, 315-319.
16. Испитивање методом електрофорезе серума туберкулозних болесника лечених антибиотцима или БЦГ вакцином *per os* (у сарадњи са др Вером Кентера, др Мирјаном Бјеговић и др Милицом Јовановић) Туберкулоза, 1955, 5/ 6, 343-

⁵⁰ Библиографија није потпуна. Рађена је на основу реферата за избор у звања на Универзитету у Београду објављених у Билтенима бр. 74 – 1950; 98 – 1957; 114 – 1958; 447 – 1964; 788 – 1969 и сепарата радова у поседу породице Вучо.

17. Les résultats tardifs de 51 cas de tuberculose miliare traitée par la streptomycine, Rev. de la tbc, 1955, 8-9.
18. Позни резултати 422 случаја плућне туберкулозе лечене стрептомицином 1948. И 1950. године, Туберкулоза, 1956, 1, 47-60.
19. Минималне туберкулозне лезије у плућима, Медицински гласник, 1956, 11 /12, 452-453.
20. Флуорографски преглед кандидата за упис на београдски Универзитет и студената 1951. године, Туберкулоза 1953, 3, 259-263.
21. Извештај са ИВ интернационалног конгреса за обољења торакалних органа (у сарадњи са С. Љубисављевићем), Српски архив, 1957, 3, 372-377.
22. Флуорографски прегледи 3.860 наставника београдских школа (у сарадњи са Б. Ђорђевићем), Хигијена, 1956, 1 /4, 597-601.
23. Резултати дуготрајног лечења пнеумоперитонеумом и анти туберкулотима (у сарадњи са М. Лабаном, В. Милетић, М. Бјеговић, Ј. Мацановић и Р. Прашо). Туберкулоза, 1959, 2, 204-210.
24. Наши резултати лечења нематогене плућне туберкулозе комбиноване терапијом хормонима и бактериостатицима (у сарадњи са В. Милетић, М. Бјеговић, Ј. Марјановић, Љ. Илићем и Р. Прашо), Туберкулоза, 1959, 2, 215-219.
25. Наша прва искуства са лечењем плућне туберкулозе циклоспорином (у сарадњи са В. Милетић, М. Грујићем, М.Бјеговић, Ј. Мацановић, Р. Прашо и М. Поповићем), Српски архив, 1959, 3, 316-322. Pozni rezultati 422 slučaja plućne tuberkuloze lečene streptomycinom 1948. i 1950. godine, Tuberkuloza, 1956, 1, 47-60.
26. L'allergies a la streptomycine des infirières de Belgrade en 1957 (en Coll. Par М. Вјегоvic). Occupational Allergy, Suppl. Leiden, 1959.
27. Сензибилизација на стрептомицин код туберкулозних болесника лечених стрептомицином (у сарадњи са В. Спужићем, М. Љаљевићем и М. Бјеговићком). Глас Српске академије наука ССХХХVIII, Одељење медицинских наука, књ. 14.
28. Резултати терапијехроничних фтиза резистентних на туберкулостатике (у сарадњи са М. Бјеговићком), Туберкулоза, 1960, 3, 269-275.
29. Клинички значај лабораторијске резистенције на туберкулостатике (у сарадњи са Ч. Давидовић), Медицински преглед, 1961, 1, 9-12.
30. Први резултати лечења са ТХ 13-14 (у сарадњи са Р. Прашо и В. Милетић), Туберкулоза, 1961, 186-192.
31. Дијагностички значај туберкулинске реакције (у сарадњи са Љ. Вучковић), Војно-санитетски преглед, 1961, 5, 456-161.
32. Питање туберкулозних хроничара посматраних у једној великој болничкој установи, Фтизиолошки колегиј 1961, Голник, 2, 29-35.
33. Clinical significance of Bilateral Resistance to Tuberculostatics (Synopsis of the Panel Discussion: The question of Resistent Streotococci and Tubercle Bacilli): Diseases of the Chest, 1961, 6, 590.

34. Позни резултати лечења плућне туберкулозе старијих људи (у сарадњи са В. Милетић и Д. Милосављевићем), Зборник XII конгреса фтизиолога Југославије, 1962, 44-53.
35. Значај туберкулозе стараца на селу (у сарадњи са Б. Петровићем), Зборник XII конгреса фтизиолога Југославије, 1962, 148-154.
36. Резултати лечења примарне туберкулозе код деце од 0-3 године старости (у сарадњи са Љ. Вукчевић, Д. Жегарац, О. Дјорђевић и Љ. Влајковић), Туберкулоза, 1963, 1, 65-70.
37. Клинички значај примарне резистенције на туберкулоустатике (у сарадњи са В. Пешићем, Ч. Давидовић, М. Бјеговић, К. Јовановић и Р. Прашо), Туберкулоза, 1963, 2, 245-249.
38. Клинички значај примарне резистенције на туберкулоустатике (у сарадњи са Ч. Давидовић и Р. Прашо), Туберкулоза, 1962, 1.
39. Плућна туберкулоза и трудноћа (у сарадњи са Р. Прашо), Зборник радова Медицинског факултет у Београду, 1963, 1.
40. Melleires regimes chimiothérapetiques chez les malades déjà traités dont les bacilles sont résistants aux drogues antibacillares majeurs (u saradnji sa M. Grujićem, *. Putnikom, M. Budisavljevićem, R. Prašo i U. Martinisom), Excerpta Medica 63, XVII Conference international de la tuberculose 24-28 septembre 1963, Rome, 44.
41. Избор и дозирање туберкулоустатика код налаза за резистенцију на поједине или све класичне туберкулоустатике, Галеника, 1961, 87-100.
42. Примарна туберкулоза одраслих (у сарадњи са Р. Прашо), Зборник радова фтизиолошких дана СЛД, 1964, 11-14.
43. Примена туберкулоустатика у терапији плућне туберкулозе, Архив за фармацију, 1964, 3/4, 229-231.
44. Грип и туберкулоза (у сарадњи са Р. Прашо), Медицински гласник, 1965, 7; 1.
45. Лечење плућне туберкулозе пиразинаидом, Туберкулоза, 1964, 4, 252-258.
46. Клинички значај резистенције на туберкулоустатике II реда, VIII Конгрес фтизиолога Аустрије, 1965, Зборник 1965, стр. 353-356.
47. Results from tuberculostatic Drugs in resistant tbc infections, Abstract Diseases of the chest, 1967. 52, 4, p. 455, IX intern, Kongres Torakalnih bolesti, Copenhagen.
48. О узроцима настанка туберкулозних хроничара (у сарадњи са Р. Прашо, М. Миловановић, М. Поповићем) – кореферат на конгресу фтизиолога у Охриду, 1967, Туберкулоза, 5-6, 1967, стр. 582.
49. Резултати лечења туберкулоустатикама плућне туберкулозе код стараца, Српски Архив, 1967, 95, 3, стр.233 (у сарадњи са Р. Прашо и У. Мартинисом).
50. Клиничка слика дифузне фиброзе плућа туберкулозне етиологије (у сарадњи са Р. Прашо), Туберкулоза, 1967, стр.132-138.
51. Утицај учења код ученика и студената лечених туберкулоустатикама. Слободна тема на Интернационалном конгресу уније против ТБЦ у Амстердаму, 1967.

52. Клиничка слика ексудативног плеуритиса као пропратна појава фтизе (у сарадњи са Р. Прашо), Туберкулоза 1966, В, 451-455.
53. Image radiologiques pulmonaires pseudocaneéreus, (u saradnji sa R. Praò I U. Martinisom), Archive de L'Union medic. Balkanique, IV, 1966, N 4/5, 497-502.
54. Упоредње клиничког тока фтизе, лабораторијски ИНХ резистентних (Каталоза негативних сојев бацила туберкулозе) са фтизама лабораторијских каталаза позитивним (у сарадњи са Ч. Давидовић), Туберкулоза, 1968, II, 101-105.
55. Упоредње значаја Ц реактивног протеина и седиментације еритроцита у оцени активности туберкулозе плућа (у сарадњи са М. Жигић и С. Петковић), Туберкулоза, 1969.

Литература

- Белосавић Милановић, Олга. „Поповић – Савић, Јулка“. *Познати српски лекари, Биографски лексикон, Срби у свету. Лекари*. Београд: Торонто, 2005.
- Билтен Универзитета у Београду бр. 74 – 1957; 98 – 1958; 114 – 1958: 447 – 1964: 788 – 1969.
- Dimitrijević, Sergej. *Radovan Dragović i stvaranje klasnog radničkog pokreta i Socijaldemokratske stranke u Srbiji*. Београд: Radnička stampa, 1978.
- Кићевац, Босиљка. *Причам... о мама Јулки*, ауторско издање, рукопис, приватна библиотека Ј. Вучо, Београд, 2010.
- Lončar, R. *Misteriozna sudbina kćeri Mileve i Alberta Ajnštajna* (2): Lizerl su razotkrila pisma, <http://www.vesti-online.com/Vesti/Svet/271026/Misteriozna-sudbina-kceri-Mileve-i-Alberta-Ajnštajna-2-Lizerl-su-razotkrila-pisma>, Уторак 20.11.2012., приступљено 23.08.2015.
- Lončar, R. *Misteriozna sudbina kćeri Mileve i Alberta Ajnštajna* (6): Lizerl je postala Julkica? <http://www.vesti-online.com/Vesti/Svet/272084/Misteriozna-sudbina-kceri-Mileve-i-Alberta-Ajnštajna-6-Lizerl-je-postala-Julkica>, Субота 24.11.2012, приступљено 20.8.2015.
- Милентијевић, Радмила. *Милева Марић Ајнштајн. Живот са Албертом Ајнштајном*, Београд: Просвета, 2012.
- Роповић, Драгана и Даša Дућаћек. „Od ciriškog kruga do studija roda: Rodna ravnopravnost i visoko obrazovanje u Srbiji“. *Godišnjak*, Београд: FPN, 2009, 681-693.
- Поповић, Јулка. *Радови проф. др Јулке Поповић*. Збирка сепарата, приватна библиотека Ј. Вучо, Београд, без датације.
- Поповић, Милан. *Једно пријатељство. Писма Милеве и Алберта Ајнштајна Хелени Савић*, Подгорица: ЦИД, 1998.
- Поповић, Милан. „Биографија проф. др Јулке Поповић Савић“. *Професори Медицинског факултета у Београду*, Београд, 1999.
- Роповић, М. *In Albert's Shadow, the Life and Letters of Mileva Marić, Einstein's First Wife*, Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press, 2003.
- Радосављевић Ашић, Гордана. *70 година Института за плућне болести и туберкулозу, 80 година пулмолошке школе у Србији*, Београд: Удружење пулмолога Србије, 2001.

Савићевић, Милорад (прир.). *Професори Медицинског факултета у Београду, од оснивања до педесетих година XX века*. Београд: Медицински факултет Универзитета у Београду, 2003.

Stanković, Ivan. *Ko je ko u Jugoslaviji. Knjiga 1 Lekari*, Beograd: Izdanje Saveza lekarskih društava Jugoslavije i NIP Export Press, 1968.

Станојевић, Владимир. „Удео Српског лекарског друштва у стварању медицинског факултета у Београду“. *Српско лекарско друштво, Споменица, 1872-1972*. Уредник Душан Ђурић, Београд, 1972, 137-145.

Trgovčević, Ljubinka. *Planirana elita*. Beograd: Službeni glasnik, 2002.

UDC
61:929 Поповић-Савић Ј.

Julijana VUČO
Faculty of Philology
University of Belgrade

Professional article

Julka Popović MD – A Story about Entangled Destinies

This paper attempts to describe the life and work of Professor Julka Popović, born Savić (Tübingen 1901 – Belgrade 1985). It tells the story of her parents' first encounter in Zürich, being born to parents with different nationalities, multicultural and multilingual environment in which she grew up and went to school, specialization in phtysiology, hard times during the war and professional achievements of one of the first women who taught at the Faculty of Medicine, University of Belgrade.

Keywords: Julka Popović, Faculty of Medicine, University of Belgrade, phtysiology